

УДК 336.71.001.36

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЩОДО СПІВСТАВЛЕННЯ СТІЙКОСТІ ТА СТАБІЛЬНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ**Погореленко Н.П., к.е.н.***E-mail: pogorelenko@inbox.ru**Харківський інститут банківської справи УБС НБУ*

Банківська система відіграє ключове значення та роль у формуванні механізмів перерозподілу наявних фінансових ресурсів між різними секторами економіки та умов створення нових джерел щодо фінансового забезпечення економічного зростання. При цьому, вагоме значення для належного перерозподілу фінансових ресурсів між різними секторами економіки та умов створення нових джерел щодо їх фінансового забезпечення відіграє стабільність та стійкість функціонування банківської системи. Втім, розуміння досягнення та утримання стабільності та стійкості функціонування банківської системи передбачає ґрунтовне теоретичне розкриття відповідних наукових дефініцій, що й визначило основні цілі дослідження. Виходячи з основних цілей дослідження та маючи на меті теоретичне обґрунтування взаємозалежності між стійкістю та стабільністю функціонування банківської системи, в якості методологічної основи проведення даного дослідження обрано методи наукового узагальнення та співставлення різних визначень аналізованих дефініцій. Водночас з цим, таке узагальнення та співставлення відбувається на основі системного розбиття та групування окремих ознак досліджуваних понять. Як результат проведеного дослідження, в роботі виокремлено низку аксіоматичних положень щодо можливого співставлення стійкості та стабільності функціонування банківської системи. При цьому, на основі визначених аксіоматичних положень сформульовано низку тверджень, які дозволяють формалізувати розуміння стійкості та стабільності функціонування банківської системи. Отримані результати дозволяють, в якості перспективного напрямку дослідження, визначити умови побудови формальних правил щодо опису стійкості та стабільності функціонування банківської системи. Зокрема, це розширяє методику аналізу функціонування банківської системи. З практичної точки зору, визначені аксіоматичні положення та сформульовані твердження щодо співставлення стійкості та стабільності функціонування банківської системи, дозволяють формувати різні впливи з управління як окремими банками, так й банківською системою в цілому. У соціальному аспекті, отримані результати сприятимуть укріпленню довіри до банківської системи з боку населення на основі підвищення рівня її стійкості та стабільності. З наукової точки зору, отримані результати ставлять на новий рівень узагальнення існуючих теоретичних положень щодо стійкості та стабільності функціонування банківської системи за рахунок введення у розгляд аксіоматичних положень та їх подальшого розширення на основі формалізованих тверджень. Загалом, це дозволяє говорити про упровадження такого наукового напрямку дослідження як теоретична формалізація понять та положень в економічній науці. Це дозволяє побудувати сполучну ланку між теоретичними положеннями економічної науки та її практичними потребами, умовами реалізації існуючих розробок.

Ключові слова: аксіоматичні положення, банк, банківська система, системні банки, стабільність, стійкість, фінансові потоки

UDC 336.71.001.36

THEORETICAL BASIS FOR COMPARISON OF RESISTANCE AND STABILITY OF THE BANKING SYSTEM

Pogorelenko N.P. PhD in Economics

E-mail: pogorelenko@inbox.ru

Kharkiv Institute of Banking of the University of Banking of the National Bank of Ukraine

The banking system plays a crucial role in formation of means and mechanisms of redistribution of existing financial resources between different sectors of economy as well as conditions for the creation of new sources of finance for economic growth. Moreover, big importance for proper redistribution of financial resources across sectors and the creation of conditions for new sources of their financial support is played by stability and resilience of the banking system. However, understanding the achievement and maintenance of the stability and sustainability of the banking system provides profound theoretical disclosure of relevant scientific definitions, which defined the main objectives of the study. Based on the main objectives of the study and with the aim of theoretical study interdependencies between the resistance and the stability of the banking system, as a methodological basis of this study such methods were chosen: scientific generalization and comparison of different determinations of the analyzed definitions. Meanwhile, such generalization and comparison is based on the system partition and grouping of individual characters studied concepts. As a result of this research, the paper singles out a number of provisions regarding possible axiomatic comparison of resistance and stability of the banking system. However, based on certain axiomatic provisions a number of statements that allow formalizing understanding the resistance and stability of the banking system has been formulated. Obtained results suggest, as perspective direction of research allow determination the conditions of building formal rules to describe the resistance and stability of the banking system. In particular, this extends the method of analysis of the banking system functioning. From a practical standpoint, defined and formulated axiomatic position statements on the comparison of resistance and sustainability of the banking system can generate different impacts on management for individual banks and the banking system as a whole. In the social aspect, the results will contribute to strengthening confidence in the banking system by the population on the basis of improving its resistance and stability. From a scientific point of view, the results put existing theoretical positions on resistance and stability of the banking system on a new level of generalization through the introduction of axiomatic in review of the provisions and their further expansion on the basis of formal approvals. Overall, this suggests the introduction of a scientific field of research as a theoretical formalization of the concepts and of the provisions in economics. This allows building a link between the theoretical propositions of economics and its practical needs and conditions for existing developments.

Keywords: axiomatic definitions, banks, banking system, systematic banks, stability, resistance, financial flows

Актуальність проблеми. Банківська система займає провідне місце серед окремих систем з управління щодо належного функціонування різних секторів економіки зокрема, дотримання визначеного фінансового становища та у подальшому поступового фінансово-економічного розвитку країни в цілому. Це пов'язано з тим, що банківська система виступає у якості однієї із сполучних ланок, на яку покладено управління забезпеченням фінансовими ресурсами усіх сфер економіки та життєдіяльності країни. При цьому, таке управління передбачає не лише формування впливів щодо перетоку вільних фінансових ресурсів між різними секторами економіки, а й формування впливів із встановлення фінансової стабільності на мікро- та макрорівнях, що безпосередньо передбачає стійкість та стабільність функціонування, перш за все, банківської системи. Саме цим й визначається актуальність обраного напрямку дослідження, його практична значимість та необхідність теоретичного узагальнення для рішення виникаючих проблемних аспектів з управління банківською системою.

Аналіз останніх наукових досліджень. Якщо торкатися низки досліджень з розкриття сутності та змісту стійкості та стабільності функціонування банківської системи, то варто, насамперед, виділити дві групи робіт, де:

перша група існуючих досліджень сконцентрована на теоретичному узагальненні поставленого питання. До таких досліджень, зокрема можна віднести праці О.І. Барановського [1], О.В. Дзюблюка та Р.В. Михайлюк [2], В.В. Коваленка [3], В.О. Зінченка [4], Є.В. Хлобистова [5]. У відмічених роботах докладно, насамперед, на теоретичному рівні розкриваються такі поняття як «стійкість» та «стабільність» відносно функціонування як окремого банку, так й банківської системи;

друга група досліджень, відповідно до якої слід віднести роботи, де аналізується стійкість та стабільність функціонування банківської системи з погляду різних статистичних даних. Відтак можна вважати, що така група робіт має практичну спрямованість щодо розкриття стійкості та стабільності функціонування банківської системи. До таких робіт, наприклад, можна віднести дослідження О. Васюренка, В. Ляшенка, В. Подчесової, Г. Коца [6, 7, 8], А.Р. Тушницького [9], К. Степень [10], А. Череп та О. Романченко [11]. При цьому, варто підкреслити, що у згаданих працях аналіз стійкості та стабільності

функціонування банківської системи з погляду окремих статистичних даних щодо її (банківської системи) розвитку здійснюється за різними напрямками упровадження відповідного різновиду діяльності банків.

Незважаючи на зазначену кількість робіт щодо розкриття сутнісної змістовності стійкості та стабільності функціонування банківської системи, поза межами залишаються питання щодо узагальнення та співставлення таких ознак дієвого розвитку банківської системи як стійкість та стабільність. Водночас з цим, можливість відміченого розкриття ускладнюється існуванням різних підходів щодо розгляду таких понять як «стійкість функціонування банківської системи» та «стабільність функціонування банківської системи».

Мета роботи. Виходячи з наведеного вище, в якості головної мети даного дослідження обрано теоретичне узагальнення та співставлення стійкості та стабільності функціонування банківської системи. При цьому, для такого співставлення за доцільним визначено застосування системного підходу, який є визначальним при узагальненні, перш за все, такої дефініції як «банківська система» [12].

Відповідно, в якості окремих завдань вказаної мети дослідження слід обрати: співставлення стійкості та стабільності як на рівні окремих банків, так й на рівні угруповань банків, зокрема з погляду поняття «банківська система»; розкриття розуміння стійкості та стабільності між окремими банками та банківською системою.

Викладення основного матеріалу дослідження. Враховуючи головну мету даного дослідження та необхідність розкриття його окремих завдань, звернемо увагу на змістовність сутнісного розуміння стійкості та стабільності як з погляду окремого банку, так й з погляду банківської системи.

Так, виходячи із загального розуміння поняття «стійкість» як здатності протягом певного часу зберігати та виявляти свої властивості, не піддаючись сукупності різних зовнішніх та внутрішніх впливів О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк визначають змістовність відміченої дефініції як характеристику стану рівноваги (об'єкта, системи), що відображає здатність зберігати певні властивості, незмінним їх функціональне призначення, незважаючи на можливі ризики, вплив зовнішніх факторів та внутрішні трансформації (випадкові чи передбачувані) [2, с. 27-28]. Відтак, з точки зору О. В. Дзюблюка та

Р. В. Михайлюк поняття «стійкість» у відмічено вище контексті не розрізняється з погляду банку або банківської системи.

Однак, поряд з цим, О. В. Дзюблюка та Р. В. Михайлюк, як й В. В. Коваленко роблять наголос на розумінні окремих різновидів поняття «стійкість», де, зокрема, загалом визначається організаційно-функціональна стійкість та фінансова стійкість банку та такі різновиди організаційно-функціональної стійкості як кадрова, ділова, операційна тощо [2, с.35; 3, с. 9]. Так звісно, що таке розуміння різновидів поняття «стійкість» з погляду банківської діяльності є цілком ґрунтовним. Проте, варто враховувати спрямованість банківської діяльності, яка уособлюється, перш за все, задачею щодо перерозподілу фінансових потоків. Відтак питання пріоритетності різновидів стійкості з погляду функціонування як окремого банку, так й банківської системи, на наш погляд, повинне розглядатися з точки зору фінансової стійкості. Доречність такого врахування пов'язано також з тим, що окремі різновиди стійкості у сфері банківської діяльності можуть бути визначені через ланцюжкові зв'язки саме із поняттям «фінансова стійкість». Як приклад, можна вказати зв'язок між кадровою стійкістю банку та його фінансовою стійкістю, де сполучною ланкою такого зв'язка може бути фонд оплати працівників банку, який напряду залежить від фінансової стійкості банку. Як протилежний аргумент, може бути названий вплив кадрової стійкості на фінансову стійкість банку. Так, звісно, такий вплив є, однак при цьому не слід плутати наявність взаємних впливів між окремими різновидами стійкості у сфері банківської діяльності та визначення утворюючого різновиду стійкості в таких зв'язках.

Отже, на думку автора, поняття «фінансова стійкість» є системоутворюючою складовою визначення поняття «стійкість» у сфері банківської діяльності в цілому. При цьому, таке твердження є досить принциповим й щодо розкриття розуміння стійкості банківської системи. Ґрунтовність такого зауваження визначається тим, що, з першого погляду, на перший план виходить поняття «організаційна стійкість банківської системи», бо саме системність організації сукупності банків дозволяє виконувати ключові задачі, що постають перед банківською системою. Однак, з іншого погляду, основною задачею функціонування банківської системи є досягнення та підтримка фінансової макроекономічної стабільності економічної системи країни.

Відтак, знову приходимо до того, що фінансова стабільність є системоутворюючою складовою визначення поняття «стійкість» й з погляду банківської системи. При цьому, організаційна стійкість банківської системи може розглядатися у якості необхідної та достатньої умови досягнення фінансової стійкості такої системи, враховуючи її основні задачі та принцип системності у її формування.

Втім, аналізуючи окремі дефініції поняття «фінансова стійкість банку» можна зробити висновок, що більшість дослідників визначають її з погляду окремого банку як певну характеристику його діяльності, яка може розкриватися у вигляді тих або інших показників, їх сукупності або прояву таких показників з погляду протидії ризикам та здатності виконувати свої функції. Так, наприклад:

Л. П. Белих, констатує, що рівень фінансової стійкості визначають прибутковість банку та його здатність виплачувати дивіденди за акціями [13], В. В. Вітлінський та О. В. Пернарівський розглядають фінансову стійкість як відповідність (невідповідність) діяльності банку основним плановим (нормативним) узагальнюючим показникам [14, с. 62], В. М. Кочетков підкреслює, що фінансова стійкість – це спроможність банку як системи трансформування ресурсів банку (персоналу, фінансових ресурсів, активів, обладнання та інформаційних технологій) з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком виконувати свої функції у ринковому середовищі попри вплив ендогенних та екзогенних факторів [15], В. П. Пантелєєв та С. П. Халява доводять, що фінансова стійкість – це своєрідне перевищення доходів над витратами [16].

Отже, з поданого вище можна зауважити на тому, що розкриття фінансової стійкості варто також розглядати в розрізі напрямів банківської діяльності (кредитний ринок, валютний ринок, інвестиційна діяльність тощо) або окремих банківських операцій, що корелює із відповідним визначенням фінансової стійкості з погляду окремих показників банківської діяльності. Втім, такий підхід, на думку автора, відрізняється від простого ототожнення фінансової стійкості банку з певними показниками банківської діяльності та є значно ширшим. Більш того саме підхід із визначення фінансової стійкості на основі врахування напрямів банківської діяльності та окремих різновидів банківських операцій дозволяє обґрунтувати множинність застосованих дефініцій щодо визначення фінансової стійкості банку на основі окремих характеристик його діяльності.

Разом з цим, розкриваючи змістовність фінансової стійкості банківської системи більшість науковців наголошують, у першу чергу, на інтегральній характеристиці розкриття такого визначення:

фінансова стійкість банківської системи - це певний інтегральний показник, що характеризує спроможність системи та її складових економічних підсистем функціонувати і розвиватися відповідно до загальноекономічного та соціально-політичного становища держави [2, с. 44],

фінансова стійкість банківської системи – це комплексна характеристика [3, с. 8],

фінансова стійкість банківської системи – це комплексний позитивний стан, який характеризується розвитком якісних параметрів її діяльності [17, с. 234].

Однак щось невідповідного та суперечливого у такому визначенні фінансової стійкості банківської системи нічого нема. Насамперед, це пов'язано з тим, що банківська система – це певна організаційна побудова (угруповання) за системним принципом сукупність різних банків. Тож, в даному контексті досить доречними є зауваження В. Живалова, який підкреслює, що фінансова стійкість банківської системи визначається стійкістю її окремих елементів [18, с. 107-111]. Важливість такого поділу та врахування впливу не лише стійкості, але й стабільності окремих банків на стійкість та стабільність банківської системи підкреслюється й іншими дослідниками. Так, зокрема Є. В. Хлобистов у свій час констатував, що один із проявів небезпеки щодо стабільності національної банківської системи пов'язаний з «Промінвестбанком» [5]. Відтак, можна стверджувати, що між поняттями як «фінансова стійкість банку», так «фінансова стабільність банку» та поняттями «фінансова стійкість банківської системи» та «фінансова стабільність банківської системи» існує щільний взаємозв'язок. При цьому, такий зв'язок обумовлюється як з погляду основних завдань функціонування банківської систем, так й з погляду врахування організаційної структури банківської системи, де її складовими елементами є різні банки.

Що стосується співставлення понять «стійкість» та «стабільність» відносно здійснення банківської діяльності, то в даному аспекті можна навести визначення В. В. Іванова щодо розуміння стійкості банку як

стабільності його діяльності в світлі середньо- та довготермінової перспективи [19, с. 28]. Тобто, різниця між стійкістю та стабільністю полягає в часі протидіяти внутрішнім й зовнішнім факторам впливу та в змозі протягом різної тривалості часу повертатися у час рівноваги. Або, інакше кажучи, на відміну від стійкості, яка передбачає здатність системи протистояти силі, стабільність може бути трактована як незмінність тривалого збереження певного стану чи рівня [2, с. 29].

Разом з цим, варто також відмітити, що розуміння стабільності більш повно розкривається на підставі врахування розвитку банку або банківської системи. Так, наприклад, О. В. Дзюблюк та Р. В. Михайлюк у своєму дослідженні підкреслюють, що визначення стабільності банку передбачає спроможність банку з плином часу забезпечити зменшення можливих втрат, належну швидкість їх подолання, створюючи тим можливість для досягнення та підвищення рівня стійкості [2, с. 29-32]. Таке поєднання стабільності та розвитку визначається, на нашу думку, із розумінням одного із головних об'єктів ведення банківської діяльності, що уособлюється у рухомості різних фінансових потоків – вхідних та вихідних. При цьому, такі фінансові потоки не припиняють свого існування поза межами банків, а перетворюються в інші фінансові потоки, проходячи замкнутий шлях трансформації ... – вхідні фінансові потоки – вихідні фінансові потоки – вхідні фінансові потоки ... з погляду різних економічних агентів [20]. Відтак, поняття «стабільність» розглядається вже як більш вагоме та ширше по відношенню до поняття «стійкість». Тобто, за своїми рисами, з погляду врахування потокового підходу та фактору часу щодо функціонування банку (або банківської системи), розуміння стабільності є більш ширшим, а ніж розуміння стійкості.

Водночас, із об'єктивним поєднанням розуміння стабільності та розвитку та маючи на увазі можливість функціонування різних банківських систем (враховуючи наявні фактори та умови щодо утворення таких угруповань та подальшого їх існування) слід зауважити й на об'єктивній можливості узагальнення окремих рівнів стабільності. Тобто, у даному сенсі мається на увазі, що, зокрема, рівень стабільності банківської системи (або рівень стабільного розвитку окремих банків) США є іншим, а ніж рівень, наприклад, стабільності банківської системи в Україні (рівень стабільності окремих банків). Відтак, це дозволяє визначити як об'єктивну складність, так й існуючу множинність щодо визначення сутнісного розуміння фінансової

стабільності з погляду окремих показників у сфері банківської діяльності. Втім, поряд з цим серед різних рівнів стабільності у сфері банківської діяльності можна виділити однакові її різновиди, де зокрема уособлюються:

стабільний розвиток, який може, наприклад, характеризуватися з погляду постійного зростання деякого показника банківської діяльності за його траєкторією у межах певного періоду часу;

нестабільний розвиток, який може, наприклад, характеризуватися з погляду постійного зменшення деякого показника банківської діяльності за його траєкторією у межах певного періоду часу.

Окрім цього, також можемо говорити й про зміну рівня стабільності в деякі проміжки часу.

Таким чином, з урахуванням відміченого вище, стабільність може характеризувати надійність банку або банківської системи, що також дозволяє оперувати поняттям «фінансова безпека» у сфері банківської діяльності. Окрім цього, також необхідно підкреслити, що поняття «фінансова стабільність» щодо сфери банківської діяльності займає таке ж значення і місце як й поняття «фінансова стійкість».

Отже, ми приходимо до ряду аксіоматичних положень відносно подальшого співставлення стійкості та стабільності банківської системи (звісно, що мається на увазі фінансова стійкість та фінансова стабільність, які іноді будемо просто називати також як стійкість та стабільність), а саме:

по-перше, фінансова стійкість та стабільність як банку, так й банківської системи визначається з урахуванням фактору часу, де зазвичай врахування відповідних часових інтервалів для визначення стабільності є значно більшими, а ніж для визначення стійкості;

по-друге, розуміння фінансової стабільності, зокрема з погляду врахування потокового підходу та фактору часу щодо функціонування банку є більш ширшим, а ніж розуміння фінансової стійкості;

по-третє, стійкість та стабільність банківської системи повинна розглядатися в контексті окремих її інституціональних одиниць. При цьому, варто враховувати, що банківська система має певну структурну організацію, де зазвичай можна виокремити – головний банк країн, системні банки та інші банки, які функціонують в країні. Втім, з урахуванням наявних реалій здійснення банківської діяльності в Україні, до такої структури також варто додати банки з іноземним

капіталом. Доречність такого додавання, обумовлено тим, що як показує практика у період істотних соціально-економічних змін в країні, банки з іноземним капіталом виявляються додатковим джерелом утворення ризиків у сфері банківської діяльності;

по-четверте, для коректного співставлення стійкості та стабільності варто розуміти, що ми розглядаємо не командно-адміністративну економіку, а ринкову економіку, хоча й переважно з ознаки перехідного періоду;

по-п'яте, система (банк, банківська система) є стійкою протягом деякого часу (t_1), якщо вона із нестійкого стану протягом цього часу повертається у стійкий стан (за деяким значенням показника банківської діяльності);

по-шосте, система (банк, банківська система) є стабільною якщо вона попри впливи факторів зовнішнього та внутрішнього середовища упродовж значного більшого інтервалу часу (t_2), а ніж інтервал часу t_1 щодо визначення її стійкості, здатна повертатися у визначений стан свого функціонування. Тобто, простіше кажучи система є стійкою та здатна до розвитку упродовж часу (t_2), де t_2 – це множина часів t_1 .

Тоді, на підставі аксіоматичних положень щодо розгляду та теоретичного співставлення фінансової стійкості та стабільності з погляду банківської системи можна вказати наступне:

Твердження 1. Банківська система вважається фінансово стабільною протягом певного часу t_2 , якщо фінансово стійкими є головний банк країни та системні банки країни на множині окремих проміжків часу t_1 , де t_2 – це множина часів t_1 .

Тобто мається на увазі, що головний банк здатен виконувати свої головні функції, принаймні щодо підтримки дієздатності функціонування банківської системи. Однак, при цьому також важливою є й стійкість системних банків. Відтак, в контексті оголошеного, фінансова стабільність вітчизняної банківської системи на сучасному етапі її функціонування характеризується не лише підтримкою визначеного рівня макроекономічного розвитку країни, а й зокрема політикою рефінансування Національного банку України та здатністю підтримувати системні банки (при цьому у даному дослідженні ми не визначаємо у який спосіб це робиться).

Як що ж банки з іноземним капіталом складають істотну частку банківської системи, то можна визначити наступні наслідки за твердженням 1.

Наслідок 1. Банківська система вважається стабільною протягом певного часу t_2 , якщо стійкими є головний банк країни, системні банки країни та банки з іноземним капіталом на множині окремих проміжків часу t_1 , де t_2 – це множина часів t_1 .

Наслідок 2. Вплив на стабільність банківської системи протягом певного часу t_2 , є тим більшим з боку банків з іноземним капіталом, чим більшою є частка таких банків у загальній структурі банківської системи.

Твердження 2. Необхідною беззаперечною умовою фінансової стабільності банківської системи є безперервна стійкість головного банку країни. Але цього недостатньо для беззаперечної фінансової стабільності банківської системи. Тож тоді можна казати, що необхідною та достатньою умовою фінансової стабільності банківської системи протягом певного часу t_2 є фінансова стійкість та фінансова стабільність головного банку, системних банків та інших банків із значною вагою впливу на стан функціонування банківської системи на множині окремих проміжків часу t_1 , де t_2 – це множина часів t_1 .

Тобто твердження 2 є розширенням твердження 1 на основі врахування відповідних наслідків до твердження 1.

Твердження 3. Якщо маємо фінансову стабільність окремих інституціональних одиниць банківської системи, яка визначається за підсумками часу для головного банку як tt_1 , системних банків – tt_2 , банків з іноземним капіталом – tt_3 та інших банків – tt_4 , то стабільність банківської системи оперує за першочергово проміжками часу як tt_1 , де tt_2 , tt_3 та tt_4 середній час стабільного функціонування системних банків, банків з іноземним капіталом та інших банків відповідно.

Дане твердження базується на інтуїтивно зрозумілому постулаті, відповідно до якого існування та дієвість функціонування банківської системи, перш за все, визначається дієвістю функціонування головного банку країни. Разом з цим твердження 3 є доповненням до твердження 2, де змістовність такого доповнення розкривається визначенням часу фінансової стабільності банківської системи. Поряд з цим твердження 2 розкриває загальні умови фінансової стабільності банківської системи.

На підставі твердження 3 та з урахуванням твердження 2 можна зробити наступні наслідки.

Наслідок 1. Якщо tt_1 менше за tt_2 , то стабільність банківської системи визначається виключно проміжками часу як tt_1

Наслідок 2. У випадку, коли мається ситуація, що tt_1 більше за tt_2 (або відповідно tt_3), то значне погіршення стабільності банківської системи визначається проміжками часу як tt_1-ttn , де ttn – найменший час стабільного функціонування одного з системних банків (відповідно одного із банків з іноземним капіталом).

Наслідок 3. Для визначення часу фінансово стабільного функціонування банківської системи у разі коли мається ситуація, що tt_1 більше за tt_2 або за tt_3 , для подальшого порівняння обирається той час з проміжків tt_2 та tt_3 , який є найменшим.

Доречність розгляду вказаних вище наслідків (а саме наслідку 2 та наслідку 3) із твердження 3 пов'язана з тим, що системні банки та банки з іноземним капіталом під час істотних фінансово-економічних потрясінь мають суттєвий негативний вплив на дієвість функціонування головного банку. Зокрема, проявом такого негативу є витрати більш значних ресурсів на підтримку системних банків, що зазвичай має свої відбитки з погляду часових інтервалів фінансової стійкості та фінансової стабільності функціонування банківської системи. Відтак, це потребує свого корегування при розгляді відповідних часових інтервалів.

Висновки. Таким чином, в роботі проведено ґрунтовний теоретичний аналіз щодо розкриття та співставлення сутнісного розуміння стійкості та стабільності функціонування банківської системи. При цьому, наголошено на виключності застосування поняття «фінансова стійкість» та «фінансова стабільність» серед низки окремих різновидів та видів стійкості та стабільності функціонування як окремого банку, так й банківської системи. Разом з цим, на підставі узагальненого теоретичного аналізу визначено низку аксіоматичних положень щодо можливого співставлення стійкості та стабільності функціонування банківської системи. На основі визначених аксіоматичних положень сформульовано низку тверджень, які дозволяють формалізувати розуміння стійкості та стабільності функціонування банківської системи. Відтак, в якості подальшого напрямку дослідження за доцільним слід визначити побудову формальних правил щодо опису стійкості та стабільності функціонування банківської системи, за допомогою яких можуть формуватися відповідні впливи з управління як окремими банками, так й банківською системою в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барановський О. І. Стійкість банківської системи України / О. І. Барановський // Фінанси України. – 2007. – № 9. – С. 75–87.
2. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія // О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. – 2009. – 316 с.
3. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика монографія / В. В. Коваленко. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 228 с
4. Зінченко В. О. Сутність і поняття стійкості банківської системи / В. О. Зінченко // Вісник УАБС. – 2007. – №. 2. – С. 83–86.
5. Хлобистов Є. В. Економічна безпека України у глобальних викликах сучасності / Є. В. Хлобистов // Механізм регулювання економіки. – 2008. – №4, Т.1. – С. 157–162.
6. Васюренко О. Ефективність кредитування фізичних та юридичних осіб банками України: методологія аналізу стохастичних границь / О. Васюренко, В. Ляшенко, В. Подчесова // Вісник НБУ. – 2014. – №. 1. – С. 5–11.
7. Lyashenko V. Efficiency of bank crediting of real sector of economy in the context of separate banking groups: an empirical example from Ukraine / V. Lyashenko // International Journal of Accounting and Economics Studies. – 2014. – Т. 2. – №. 2. – С. 74–79.
8. Kots G. Banking sectors of the economies of European countries in the representation of statistical interrelation between indices that characterize their development / G. Kots, V. Lyashenko // European Applied Sciences. – 2012. – №. 1. – С. 461–465.
9. Тушницький А. Р. Вплив проблемних активів на стабільність функціонування банківської системи України / А. Р. Тушницький // Науковий вісник НЛ ТУ України. – 2010. – С. 251–259.
10. Степень К. Передумови стабільності банківської системи України інституційний аналіз / К. Степень // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.univ.rzeszow.pl/nauka/konferencje/rl_most/ukr/12-Stepien_szablon_UKR.pdf. – 2007.
11. Череп А., Романченко О. Проблеми управління кредитними ризиками у контексті стабільності функціонування банківської системи / А. Череп, О. Романченко // Економічний простір. – 2009. – №. 24. – С. 221–228.
12. Д'яконова І. І. Поняття банківської системи та особливості банківської системи України / І. І. Д'яконова // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2008. – № 1. – С. 183–190.
13. Белых Л. П. Устойчивость коммерческих банков. Как банкам избежать банкротства / Л. П. Белых. – М. : Банки и биржи, 1996. – 192 с.

14. Вітлінський В. В. Визначення рейтингу банку всередині вибірки / В. В. Вітлінський, О. В. Пернарівський // Вісник Національного банку України. – 1999. – №2. – С. 61–64.
15. Кочетков, В. М. Організація управління фінансовою стійкістю банку ринкових умовах: монографія / В. М. Кочетков. – К.: Вид-во Єв-роп. університету, 2003. – 300 с.
16. Пантелеєв, О. Фінансова стійкість комерційного банку: проблеми регулювання / О. Пантелеєв, С. Халява // Банківська справа. – 1996. – №1. – С. 32–35.
17. Фетисов Г. Г. Устойчивость банковской системы и методология ее оценки / Г. Г. Фетисов. – М.: Экономика, 2003. – 497 с.
18. Живалов В. Н. Финансовая система России: эффективность и устойчивость коммерческих банков / В. Н. Живалов. – М.: ОАО «Издательство «Экономика», 1999. – 263 с.
19. Иванов В. В. Анализ надежности банка: Практическое пособие / В. В. Иванов. – М. : Русская Деловая Литература, 1996. – 320 с.
20. Kuzemin A. Analysis of movement of financial flows of economical agents as the basis for designing the system of economical security (general conception) / A. Kuzemin, V. Lyashenko, E. Bulavina, A. Torojev // Third International Conference «Information Research, Applications, and Education». June 27-30. Varna, Bulgaria. – Sofia: FOI-COMMERCE, 2005. – P. 204–209.